

1928

برنجی جلد

0534

tekhst

712

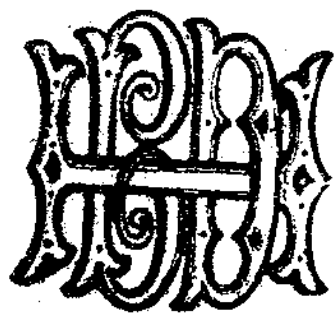
فلسفہ بیلکسی مجموعہ

فلسفہ بیلکسی درہنہ عمومی مرکزی طرفندہ نشر اولونور

مدیری :

ضیاء الدینہ فخری

خلق بیلکسی درہنہ کاتب عمومیس

آنقرہ

1928

پارس ملی کتبخانه سندده [S. T - 109] نومرو ایله مقید ال یازمه سنك [1] اون دردنجی یاپراغناك ظهري ایله متعاقب صحیفه ده قارشیلقلی ایکی منظومه یه تصادف ایتدم . هر ایکیسنك ده موضوعی معلوم بر وقعه تاریخیه یی ، عثمان پاشانك تبریز ، شروان ، دمیر قاپی اوزرلرینه واقع اولان سفرلرینی حکایه ایدیور . بو عثمان پاشانك توز ده میر اوغلی اولدیغی شبه سزدر . قائلنك افاده سندن کنديسنك بو حر بلره اشتراك ایتمش اولدیغی تخمین ایدیه بیلیر . تقریباً اونجی عصر ك سوك نصفی ایله اون برنجینك باشلانغیچنده یاشامش اولان بوشاعرك اسمی « کور اوغلو » در . منظومه لری املالرینی عیناً محافظه ایدرك نقل ایدیورم :

I

عثمان پاشا ایدر دولتلو خنکار
ان شاء الله سلطام شروان بزومدر .
سن همت ایله عنایت آلهدن
صروت علینکدر میدان بزومدر .
دسر قیودن شروانه کچلدی
انجه صواش اولدی قنلر صیجلدی
قردق یزیدینی یوللر آچلدی
کدن ایپک یوکی کروان بزومدر .

[1] بو ال یازمه سی حقنده قاتالوغده یازیلان شوندن عبارتدر : 51 ورقدن عبارت آلبوم .
اوچ قسمدر : 1) مختلف شاعرلرک منتخباتی . 2) غایت مختصر برانشا 3) مختلف : مکتوب ،
شعر ، حساب . . الخ . یازی مختلف اللردن چیقمش . تقریباً XI نجی عصر . $19\frac{9}{10}$ سم طول
و $12\frac{3}{10}$ سم کنیشلکنده ، هر صحیفه ده وسطی 14 - 9 سطر وار .

کتابك قابنده فرانسزجه اولارق Poids de Caire و آلتنده درهم ، قیراط کبی طارقی
مقدارلری تثبیت ایدیلشد . ینه فرانسزجه اولارق : ورق 51 . 7 ، 8 ، 11 ، 12 ، 31 ،
35 ، 42 - 48 بیاضدرلر . 11 کانون ثانی 1872 .

مجموعه نك ایلک اون آتی ورقدن عبارت قسمنده مختلف شاعرلرک غزللری وارددر : کریمی
نیازی ، حیاتی ، اسحق ، نهجاتی ، آهی ، اصولی ، شمی ، باقی . . الخ . برده (مصلی) مخلصلی
غزل . ینه ورق 10 ده « در کفت مصلی » دییه برخمس وار . « المحرر الفقیر بکربن محمد » ک بوکانظیره سی
هر ایکیسنك موضوعی « محمد بن قرامانی » نامنده جزایردن ظهور ایتدیکنه اشارت اولنان برینك وصفنده در .
ورق 14 ده تقی اوغلو نامنده بر شاعرك قوشمه سی . کور اوغلونك شعرلردن صوکراده قاراجا

شروان ایلندن تبریزه اولشدق
 انجه باشلر کسک قاه بولشدک
 عجم اوله ریخی سیر ایتدک دولشدک
 ولایت خونکارک سیران بزومدر .
 عثمان پاشا ایدر کلک وارلسون
 تدبیر تدارک ننکدر کورلسون
 [1] یکیده منصب ویرلسون
 کندو قولو کوزدر احسان سزکدر .
 کور اوغلی ایدر کولبنکی یتردک
 ارنلرک صنجاغنی کوتردک
 قتر قتر خیالین کتوردک
 کیدن شروان بزومدر .

II

عثمان پاشا تبریزده اولور اولیجق
 هالم تسلیم ایلک سلطان مراد
 برون برون اولدی عرشک یوزنده
 زارم تسلیم ایلک سلطان مراد .
 نیم اولدو جکم شاهه طویرسون
 یارنلرم خیر دعا بیورسون
 وزیرلکم بر قلونه بیورسون
 یرم تسلیم ایلک سلطان مراد .
 بلوک بلوک بلونن
 عجب شهیدی اوله بزدن الینن
 باشلرینه آلتون اوسکوف ورونن
 قولوم تسلیم ایلک سلطان مراد .
 عجم اولرنده بلی بوکلدی
 کوزلرندن قتلو یاشلر دوکلدی
 جبه خام استنبوله چکلدی
 مالم تسلیم ایلک سلطان مراد .

اوغلانک بر قوشمه سی . بوقسمک اک صوک صحیفه سننده خطایی نک بر غزلی . ایکنجی قسمده «کتاب الانشادر» دییه باشلایان و بش ، آلتی مکتوبی احتوا ایدن بر پارچه ایله نهایتده فارما قاریشقی بر حالده بعضی مکتوب نمونه لری ، بالخاصه تجار طائفه سندن بعضی کیمسه لره ضرور و سیاحتلرینه مانه اولنماق اوزره رؤسادن دیگر رؤسایه کوندرلدک لری آکلاشیلان التاسنامه لر وازدر . عمومیتله یازیلر پک مختلف الردن چیقمشدر . اکثریا پک فنا بر خط ایله یازیلدر لر . ورق 15 - 14 ده کی تقی اوغلو ، کور اوغلو و قاراجا اوغلانک یازیلرینی حاوی قسم بر تک الدن در . عینی صحیفه ده شایان دقت بعضی لکهلر کورولیور .

[1] نقطه ایله کچیلن محللر اوقونامامشدر .

کور اوغلی سویلدیه بو سوزی

فلک طیراغه دوشردی کل یوزی

الدم دمر قویله تبریزی

شارم تسلیم ایلک سلطان مراد. [1]

شیمدی یه قادار بو اسمده بر خلق شاعری موجود اولدیغنه دائر بر قیده تصادف ایتدیگمدن بوایکی منظومه یه براهیت عطف ایتدم. گرچه ینه پارس ملی کتبخانه سنده کی مساعی صیراسنده تصادف ایتدیگم دیگر ال یازمه لرنده آشاغی یه نقل اولنان اوچ عدد منظومه وارد. بونلرکده قئلی کور اوغلو ایسه ده موضوعلرنده اولکی ایکسیسی کی صریح بر وقعه تاریخیه اشارت اولمادیغندن بونلرک کور اوغلو دستانندن مفرز پارچه لر اولدیغی خاطره کله بیلیر.

III

[2] (S . T . 1411)

آلای آلای اولوب کلان تورنالر

تورم کلدوغیکوز یولده ارواری

بزیم مرادیمز خبر آلمقدیر

.

. یولار کسندر

احق اولور سودوکنه کوسندر

بلورم سودوم صاغدر آسندر

شول طول یولامدن بزه کل واری.

تورم قشدر الایلرک اوزاته

اوزادوبن داغلر باشی کوزاته

سویلون قوشی کبی

.

مائل اولدم بر الیجی دوغانه

عجب میدر بونده کوزل سونه

کور اوغلی کبی بر دلی سرسم دیوانه

داغلرده بللرده کزر قول واری .

[1] بوصوک منظومه عثمان پاشانک تبریزده وفاتی آکلائیور . بونک تاریخی هامه رده 993

اولارق کومستریلیور . [ج 7 ، ص 147]

[2] باقی و معاصرلرینک « حروف هجا صیراسیله » برچوق غزلارینی محتوی زنکین بر مجموعه .

برچوق یرنده « ازتذکره ترجمانی » دیه اشارت لر وار. بوندن ماعدا باقی دورینک کوزل بر تصویری

دیک اولان « سهیلی » ایله « ماردینی عقلی چلبی » نک منظوم مکتوبلری وار. مذ کور قوشمه ورق 17 ده دره

IV

[1] (S. T. 389)

ورصنی

غافلنی اوستومه اوغرادنی	یولی بغدادی طورنانک
اغالر جانه کار ایتدی	سه سی بغدادی طورنانک
کوک طونک المیش اکننه	هم اولمز کلز عیننه
آلجی شاهن بویننه	قانی بغدادی طورنانک
طورنه کچر قتر قتر	کوک یوزنده سماع طوتر
عاشقه برکذار یتر	تلی بغدادی طورنانک
کمی انج کمی یوری	ایدر عاشقنه چوری
بولغار ییلاسنه طغری	یولی بغدادی طورنانک
طورنه دکل صغین ایمش	یورکنه دوکن ایمش
کور اوغلی ایدر بوکون ایمش	قانی بغدادی طورنانک

V

[2] (S. T. 303)

کور اوغلیم دیوب اشوب یورومه
کل کور اوغلی کل ایوازاں الدردک
خزنکن داغلره اشوب یورومه
کل کور اوغلی کل ایوازاں الدردک

بلنه کشلی خنجر داقنور
درد یاننه ملین ملین باقنور
مدد انجیم دیوب جکنور
کل کور اوغلی کل ایوازاں الدردک

[1] داغنیق برچوق اشعاری محتوی . صاحبناک مدرسلکه منسوبیتی ا کلاشیلیور . برچوق قضات اسملری . باقی نك برهاچ غزلنك اوزرنده (حرر فی قصبه اللحه من قصبات لواء صاروخان) یازیلی . (نوله دهر ایچره بشام یوغیسه . .) اوزرنده . باقی افندیك اول غزلیدر (قیدی . تاریخلر چوق . تاتار خانی غازی فتح کرایک پادشاهه کوندردیکی غزللر . مخلصی غزایی . سلطان مرادک ، سلیمک ، سلیمانک غزللری . برچوق نعتلر (مقابلر اشارت اولمش : پنجگاه ، راست ، دوکاد الخ ..) صوکرآ آرا یرلرنده کی مصراعلر اوزرنده ده « حسینی ، پوسلک ، روح عجم .. الخ » بر یرده : « شاه نامه اوفوندینی زمانده بو اوچ مقامده اوقونقی کرکدر : بری ماهور ، بری غزال ، بری نهاوند . » ورصنی نك بواندینی صحیفه ده فصل پنجگاه و اوچ شرق وار . بر صحیفه اولنده فصل حسینی وحسینی دن شرقیلر .

[2] زنکین بر مجموعه ، خلق شاعرلرندن برچوق قوشمه لر : « سلیمان ، مسکین عاشق ، قول محمد ، اوکسوز عاشق ، قول عاشق ، قول اوغلی ... » بوندن ماعدا « خاوری ، خیالی ، یچی ، آمی ، باقی ، فضولی ، ذاتی الخ » نك اثرلری و تاریخلر .

خبر ایلدیله بربرنه
ال کتدیله امیر خاتک داغنه
پیشکش ایلدیله بولی بکنه
کل کور اوغلی کل ایوزک الدردک

کور هر یازیلر
اناسنک فریادید قاضیلر
کور اوغلنوک . . . قورتلرنی ارزولار
کل کور اوغلی کل ایوازک الدردک

نقل ایتدیگمز کور اوغلونه عائد یازیلردن باشقه بر موسیقی رساله سنده تصادف
ایتدیگمز آشاغیده کی پارچه پی ده کور اوغلی اسمنک تصریح اولنماسنه رغماً مآلاً
علاقه دار کوردیگمز دن اقتباس ایدیورز :

VI

[1] (S. T. 1377)

سمعی سوژی حسینی
بکا قوچاق درلر بکلر پاشالر
هی بکندادم پاشالر
بومیدانده چوقلر کلور پاشالر
هی بکندادم پاشالر
درت یانمز دومان اولدی مسلر
هی عیواضم مشلر
کل سودیکم طولاشاء داغلری
یار اللری یار چوللری
کل بکندادم کوزلاکک چاغیدر
هی بکندادم چاغیدر
سنسز شکر یسم بکا اغیدر
هی بکندادم اغیدر
سندن اوتری عالم بکا یاغیدر
ای بکندادم یاغیدر
کل ایواضم طولاشالم داغلری
وای اللری دوست بللری
سنک عشقک بنی حیران ایلدی

[1] بو مجموعه ده چوغی « هدائی » نك اولان الیلر وار ، اکثریسی (مقام نوا عجم)
(مقام حسینی) ... آراده بر (کفته روحی) عنوانیله « صائمه ای خواجه که ... » تنهای مندرج ،
سوکرا موسیقی مقاماتی اوزره تصنیف ایدیلش برچوق پارچه لر ، بسته کار اسملرندن : شیخ محمد ،
علی آغا ، درویش عمر ، باقی ، ویسی ، یحیی ، عبدینک الخ غزللری .

ای بکندام ایلدی
 یقدی جکرمی بریان ایلدی
 ای بکندام ایلدی
 کوکلمک نهرینی ویران ایلدی
 هی عیواضم ایلدی

بونلردن باشقه ینه پارس ملی کتبخانه سی یازمه لر قسمنده [S P 994] نومرو ایله
 فارسی لسانده یازیلی بر « گور اوغلی نامه » موجوددر [1] بو بیلدیکمز داستان شکلنده
 گور اوغلو حکایه سنک زنکین بر نسخه سیدر . کتبخانه یه لهلی آلکساندر شودزقو نام
 ذات طرفندن کلمشدر . بو ذات اوزون زمانلر روس ایمپراطورلغی قونسوللکی ایله ایران
 و آذربایجانده یاشامشدر . بو نسخه نك قافقاسیه دن کتیریلدیکی محتملدر . متن عجمجه
 اولوب یالکز قوشمالری تورکجه ایله در وفارسی ترجمه لری کله کله هر سطرک آلتنده قرمز
 مرکبله یازیلی در . شودزقو، بونی 1848 ده انگلیزجه یه ترجمه ایله لوندرده نشرایتمشدر . [2]
 گور اوغلو نامه دن آریجه بحث ایدیلکه ده کر .

آنادولوده منتشر داستانلرک منشألری حقنده تام بر مجهولیت وارددر . بو خصوصده
 یازیلانلر پک آز، هله هر داستان حقنده آری آری یاپلمش تدقیقلر هیچ یوقدر . گور
 اوغلی داستانک ده بوقادار منتشر اولماسنه رغماً نه منشأی ، نه ده یازیلدیغی زمانی بیلیوروز . [3]

[1] قاتالوغده شوايضاحات وارددر: کتاب ایکی قسمدر: 1 - 156 ورق . فارسی متن . 2 -
 لهجه اولسی محتمل بولنان ترجمه لر . بوده 44 ورق . یازی غایت فنا ، کوچ اوقونیور . 1750 ده
 یازیلش . مؤانی « صادق بیک » ؛ یاپراقلرک طوللری متناوباً 16 و 18 سم . کنیشلک $\frac{1}{3}$ 10 سم در .
 هر صحیفه ده وسطی اولارق 18 - 16 سطر وار .

[2] Chadzko (Alexander) E. S. Q : *Spécimens of uv popular Poetry of persia*. in-8 علاوه اولارق گور اوغلونک
 قوشمالرینک نوطه یه آلمش بسته سیله داها بر چوق تورکمن شرقیلرینک نوطه لری موجوددر .
 [3] گور اوغلو حقنده شیمدی یه قادار جدی بر تدقیق نشر اولندیغنی سویله مشدک . کوپرلی
 زاده محمد فواد بکک تورک ادبیاتی تاریخی عنوانلی اثرینک ایلك جلدنده ذکی ولیدی بکک نقطه
 نظرینک بلامناقشه قبول ایدلیدی کوزوکیور . بوکا کوره گور اوغلو قبل الاسلام دوره ده ساسانیلر
 زمانه عائد برداستانک بقیه سیدر . بو بر فرضیه در و فاصل مدافعه اولندیغنی بیلمبورز . کرچه هنوز ذکی
 ولیدی بکک بو خصوصده کی تدقیقلری نشر اولنماش ایسه ده مسئله نك تنویرینی کندیلرندن بکله مک حقمزدر .
 گور اوغلی نك مؤخر دوره لره عائد اولدیغنی بیان ایدن لهلی عالم شودزقو بونک 17 نجی عصرک
 صوکلرینه قادار حقیقایله جکنی سویلیور . اوکا کوره بونامده کی شخص رومیه کولی ایله بحر خزر
 بیننده کی آذربایجان اراضیسینه خصوصیه ساماس حوالیسنده یاشایان تورکمن قبیله لرندن برینه منسوب
 و ایرانلیلرله دائمی جدالده بولنان بر حایدوددر . بو خصوصده دلیللرینک مفقودیتی بونک برروایتدن
 ایلری کچه مدیکی ظنی ویرمکده در .

عجبا عثمان پاشانك غزالری ترنم ایدن بو کور اوغلو ایله مشهور کور اوغلو داستانی آراسنده بر مناسبت وارمیدر ؟ بو مناسبتی تأسیس ایدیه بیلدیگمز کون ادبیات تاریخی تدقیقلری ساحه سنده مهم برایز آچیلمش اولاجقدیر . اوده ایلك دفعه اولارق برداستانك تکاملنی تعقیب ایدیه بینك امکانی در . فقط شیمیدین بونك بر چوق فرضیه لرده یول ویره بيله جکنی قید اتمکله اکتفا ایدیورز .

AHMET KUDSÎ

⊙	İKİ TURNA TÜRKÜSÜ[*]	⊙
---	----------------------	---

I

ایکی طورنام کلیر ، آقلى قارالى
 بریسنی شاهین اورمش ، بری یارالى
 او یاورویه سوروك اصلى نهره لی
 قاتار قاتار اولمش کلیر طورنالر
 اکریم اکریم نه خوش کلیر طورنالر .
 اینجه طورنام ، اینجه سن بو بوکاره
 آوجی دوزاق قورمش وار یولك آرا
 جمله مزك ایشین مولام اوکاره
 قاتار قاتار اولمش کلیر طورنالر
 اکریم اکریم نه خوش کلیر طورنالر .

[*] طورنا قوشی ، تورك خلقی نظرندہ - مملكتندہ پوسته جیلفك پك کیری بولوندیغی عصرلر . دینیری - حسی وقلی مناقله لرك واسطه جهسی ساییلیر . بوقوشك تورك خلقی ادبیاتندہ بویوك برموقی اولوب دشمنی (قوزغون) در ، که « قارا قوش » ده ده نیر . طورنالر سورو حالندہ صباح و آقشام وقتلرندہ کچرلر . قوزغون ویا دیگر بردشمن طرفندن یارالانوب یره دوشورولن طورنا ، اله کچرسه کوزلری یاشارارق آغلادینی کورولور . تأثری انسان تأثرینه بکزدیر . صباح و آقشام وقتلرندہ کچرلرکن کونشك میللی شماعلری آلتندہ قنادلری پارلادیغندن شرقیلرده صیق صیق :

قاناتلری تللی طورنا

سوزی کچر .